

Vesolje ima temačno preteklost

Ste se kdaj prebudili in skozi okno videli zelo megleno in temačno jutro, nato pa je vzšlo Sonce in hitro razpodilo meglo? No, nekaj podobnega se je zgodilo vesolju, ko je bilo še zelo mlado.

Ko so nastale prve zvezde in galaksije, je bilo vesolje polno goste megle vodikovega plina, ki je zvezdni svetlobi preprečeval potovanje po vesolju. Ta slika, ki je bila narisana z računalnikom, kaže kako naj bi bile videti zgodnje galaksije.

Prve zvezde v vesolju so bile ogromne. "Imele so okrog 100-krat večjo maso kot Sonce," pravi astronom Eros Vanzella. Te zvezde so oddajale veliko ultra-vijolične ali UV svetlobe. (Vemo, da UV svetloba, ki je v Sončevi svetlobi, povzroča opekline na koži.) Ta močna UV svetloba je sčasoma sčistila meglo in omogočila zvezdni svetlobi, da je nemoteno potovala čez vesolje.

Nedavno so astronomi uporabili Zelo velik teleskop, ki stoji v Čilu v Južni Ameriki, da so z njim pogledali v preteklost in opazovali nekatere od galaksij v času, ko se je megla pričela razkajevati. (Da izveste, kako lahko astronomi gledajo galaksije v preteklosti, preberite tole.)

Astronomi so opazili nekaj presenetljivega: v kratkem času med rojstvom najstarejših in najmlajših galaksij, ki so jih opazovali v tem projektu, se je vesolje spremenilo od zelo meglenega v skoraj povsem jasnega oziroma prozornega. Ta projekt tako kaže, da se je to zgodilo "hitreje kot so astronomi menili doslej," pravi astronomka Laura Pentericci.

COOL FACT

Čeprav so galaksije opazovane v tem projektu med prvimi galaksijami v vesolju, so nastale, ko je bilo vesolje staro med 780 milijoni in 980 milijoni let! A ker je vesolje staro 13.7 milijard let, lahko smatramo, da je bilo takorekoč dojenček vse do svojega milijard-tega rojstnega dne!

